

STX

STUDENTEREKSAMEN

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

SAMFUNDSFAG A

2. del

Udleveres efter 40 minutter

Fredag den 23. maj 2025
Kl. 9.00-15.00

Venner og fjender

Opgavernes spørgsmål *med* bilag.

Dette opgavesæt består af en fællesdel og tre delopgaver.

Fællesdelens to spørgsmål (1a og 1b) skal **begge** besvares.

Af de tre delopgaver (A, B og C) skal du vælge **én** til besvarelse.

Ved bedømmelsen af besvarelsen vejer alle 3 spørgsmål (spørgsmål 1, 2 og 3) lige meget. Det betyder, at fællesdelen (samlet) vejer cirka 1/3 og delopgaven cirka 2/3.

NB.

Dette opgavesæt er udarbejdet før den 1. januar 2025. Hvis du mener, at udviklingen siden da påvirker problemstillingerne, kan du inddrage viden om aktuelle forhold i din besvarelse. Materialet i bilagene kan af prøvehensyn være redigeret i forhold til originalmaterialet.

Fællesdel

Besvarelsene af opgaverne 1a og 1b må samlet maksimalt fylde 700 ord.

- 1a. Hvad kan der af tabel 1 udledes om ændringerne i vælernes tilslutning til partierne i rød blok fra folketingsvalget den 1. november 2022 til meningsmålingen den 8. november 2024?

Besvarelsen skal understøttes af et 95%-konfidensinterval for hvert af partierne i rød blok, og du skal anvende viden om vælgeradfærd.

Tabel 1. Tilslutning til partierne ved folketingsvalget den 1. november 2022 og ifølge meningsmåling den 8. november 2024. Procent.

	Folketingsvalget 1.11.2022	Meningsmåling 8.11.2024
Socialdemokratiet	27,5	19,3
Radikale Venstre	3,8	5,2
Det Konservative Folkeparti	5,5	6,7
Socialistisk Folkeparti	8,3	16,0
Liberal Alliance	7,9	12,8
Moderaterne	9,3	3,4
Dansk Folkeparti	2,6	5,2
Venstre	13,3	9,5
Danmarksdemokraterne	8,1	11,1
Enhedslisten	5,2	7,1
Alternativet	3,3	2,2

Note 1: Rød blok er her defineret som Socialdemokratiet og de partier, der enten var parlamentarisk grundlag for eller støttede den socialdemokratiske mindretalsregering under statsminister Mette Frederiksen i perioden 2019-2022: Alternativet, Enhedslisten, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti (SF).

Note 2: Meningsmålingen omfatter 1.592 repræsentativt udvalgte danskere på 18 år og derover. Kolonnerne summerer ikke til 100, fordi det kun er de partier, der er opstillingsberettigede til Folketinget, som er medtaget.

Kilde: Epinion for Danmarks Radio. 2024.

- 1b. Opstil tre hypoteser, som kan forklare de sammenhænge mellem køn, ansættelse, partivalg og holdning til, om mænd for ofte opnår fordele, der kommer til udtryk i tabel 2. Hver hypotese skal understøttes af en faglig begrundelse.

Tabel 2. Holdning til, om mænd for ofte opnår fordele, fordelt på køn, ansættelse og partivalg. 2022. Procent.

	Helt eller delvis enig	Hverken enig eller uenig	Helt eller delvis uenig	Ved ikke	I alt
Køn					
Kvinde	49,1	25,8	11,8	13,3	100
Mand	22,7	30,7	39,8	6,8	100
Ansættelse					
Offentligt ansat	40,4	29,8	21,5	8,3	100
Privat ansat	30,1	26,1	31,3	12,5	100
Partivalg					
Socialdemokratiet	39,7	28,4	23,3	8,6	100
Radikale Venstre	50,0	30,0	10,0	10,0	100
Det Konservative Folkeparti	27,4	29,4	35,3	7,9	100
Socialistisk Folkeparti	48,4	23,4	17,2	11,0	100
Liberal Alliance	21,8	18,8	51,6	7,8	100
Moderaterne	31,0	31,0	32,7	5,3	100
Dansk Folkeparti	32,6	26,1	37,0	4,3	100
Venstre	22,9	42,2	22,9	12,0	100
Danmarksdemokraterne	40,5	27,7	22,3	9,5	100
Enhedslisten	57,3	19,1	16,2	7,4	100
Alternativet	66,6	20,8	12,6	0,0	100
Total	36,6	28,1	24,9	10,4	100

Note: 1.059 respondenter er blevet spurgt om, hvorvidt de er enige i følgende udsagn: "Mænd opnår alt for ofte fordele, fordi de er mænd".

Kilde: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Delopgave A: Seksuel chikane i Danmark

2. Undersøg, hvad der af bilag A1 (tabel 1, tabel 2, figur 1 og figur 2) og A2 kan udledes om mønstre i og oplevelser med seksuel chikane i Danmark.
Du skal vurdere metodiske styrker og svagheder ved anvendelsen af bilag A1 og A2 til at undersøge mønstre i og oplevelser med seksuel chikane i Danmark.
3. Diskutér, hvorvidt bekæmpelsen af sexismen er individets eller samfundets ansvar. Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag A3, og du skal anvende viden om magtopfattelser.

Note: Danmarks Nationalleksikon definerer sexismen som fordomme eller diskrimination på baggrund af køn, men påpeger, at begrebet i den offentlige debat også forstås som upassende adfærd, uønskede berøringer eller overdreven seksuel opmærksomhed pga. ens køn.

BILAG A1

Tabel 1. Oplevelser af uønskede hændelser mindst én gang inden for de sidste 12 måneder, fordelt på køn. Procent. 2023.

	Mænd	Kvinder	I alt
1. Uønskede seksuelle kommentarer om din krop, dit tøj eller din livsstil	18	47	32
2. Uønskede seksuelle kommentarer i en større gruppe eller forsamling	15	34	24
3. Uønskede beskeder med seksuelt indhold (fx breve, sms'er, e-mails eller beskeder på sociale medier)	15	39	27
4. Stirrende eller flirtende blikke med seksuelle undertoner, som var uønskede eller ubehagelige for dig	12	41	26
5. Uønsket fysisk kontakt med seksuelle undertoner (fx klap, kys eller omfavnelse)	15	32	23
6. Uønskede bevægelser med seksuelle undertoner rettet mod dig	9	24	16
7. Uønskede anmodninger om dates, selvom du allerede har sagt nej	7	21	14
8. At nogen har vist dig pornografiske billeder eller andre materialer med seksuelt indhold, som var uønskede eller ubehagelige for dig	12	18	15
9. At nogen har fløjtet eller piftet efter dig på en måde, som var uønsket eller ubehagelig for dig	4	29	16
10. At nogen har blottet sig for dig (fx taget sit tøj af) på en måde, som var uønsket eller ubehagelig for dig	4	8	6
11. At nogen har inddraget dig i samtaler om sex mod din vilje	12	21	17
12. At nogen har spredt seksuelle rygter om dig	9	12	10
13. At nogen har fortalt historier med seksuelt indhold, som var uønskede eller ubehagelige for dig	12	23	17
14. Seksuelt betonedede aktiviteter (fx lege eller strippere) ved festlige arrangementer, som var uønskede eller ubehagelige for dig	6	11	9
15. At nogen har talt nedsættende om kvinder eller mænd på en måde, som var uønsket eller ubehagelig for dig	37	56	46
16. At nogen har nedgjort dig pga. dit køn eller din seksualitet	13	40	26
17. At nogen har udelukket dig fra socialt samvær eller sociale netværk pga. dit køn eller din seksualitet	6	10	8

Note 1: Hændelse 1-14 bliver i undersøgelsen kategoriseret som "uønsket seksuel opmærksomhed". Hændelse 15-17 bliver i undersøgelsen kategoriseret som "kønsskrænkelser".

Note 2: Undersøgelsen er tilrettelagt som en webbaseret survey blandt et tilfældigt udsnit af personer i alderen 16-50 år i Danmark. Personerne i stikprøven modtog en invitation til at deltage i undersøgelsen i deres e-Boks. Efterfølgende blev der udsendt op til fire påmindelser til dem, der ikke havde besvaret spørgeskemaet, hvorefter der blev igangsat telefonopfølgning. Dataindsamlingen blev gennemført af Danmarks Statistik i maj-juni 2023 på baggrund af en stikprøve på 12.029 personer. Dataindsamlingen resulterede i 2.946 fulde eller næsten fulde besvarelser, som udgør undersøgelsens analysegrundlag. Det svarer til 24,5 pct. af stikprøven.

Kilde: VIVE. Danskernes erfaringer med sexistisk adfærd og omgivelsernes reaktioner. 2024.

BILAG A1 (fortsat)

Tabel 2. Oplevelser af forskellige kategorier af uønskede hændelser inden for de sidste 12 måneder, fordelt på køn og alder. Procent. 2023.

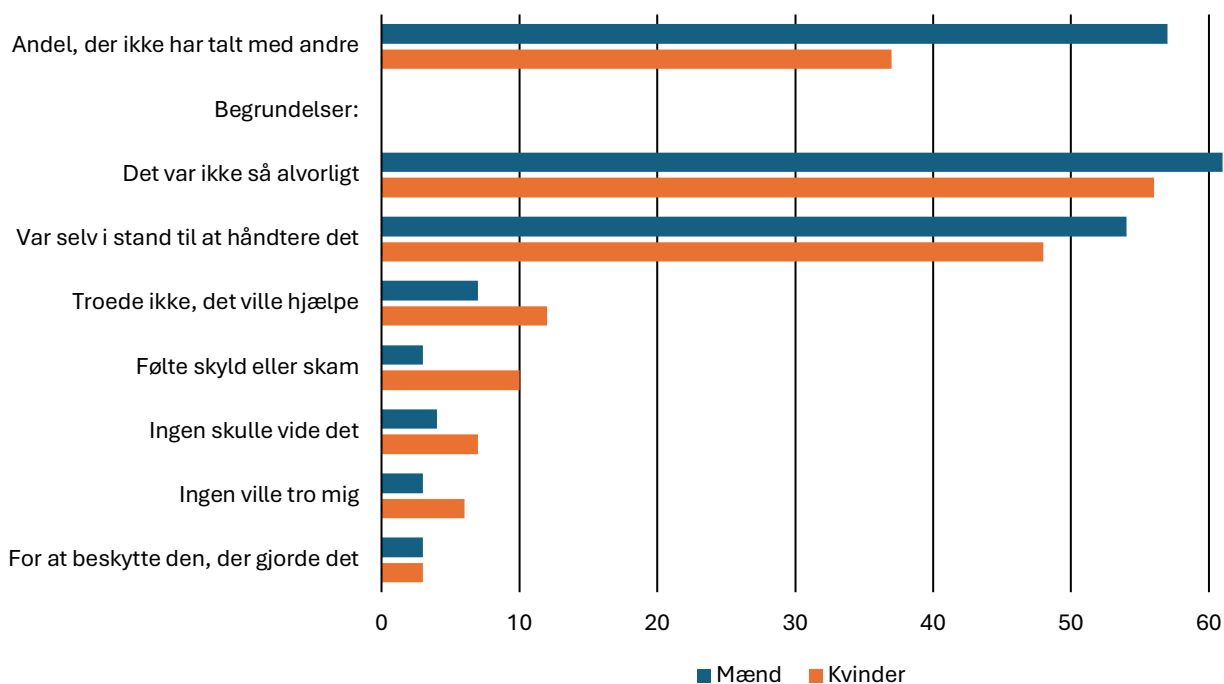
	Køn	16-17 år	18-24 år	25-34 år	35-50 år
Uønsket seksuel opmærksomhed	Mænd	70	59	46	40
	Kvinder	88	89	79	57
	Begge	79	74	62	48
Kønkrænkende adfærd	Mænd	29	23	10	7
	Kvinder	53	39	34	15
	Begge	41	31	22	11

Note 1: Uønsket seksuel opmærksomhed og kønkrænkende adfærd er defineret som beskrevet i tabel 1.

Note 2: Data stammer fra samme undersøgelse som tabel 1.

Kilde: VIVE. Danskernes erfaringer med sexistisk adfærd og omgivelsernes reaktioner. 2024.

Figur 1. Årsager til, at mænd og kvinder ikke har talt med andre om en uønsket hændelse. Procent. 2023.

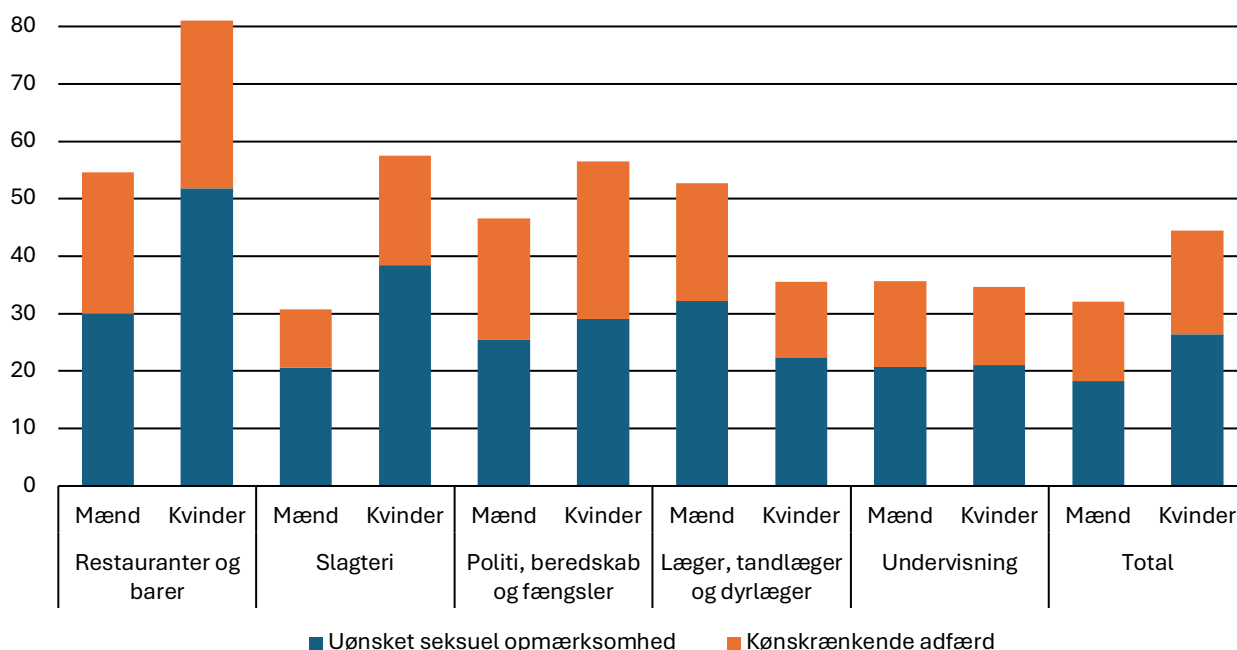

Note 1: Figuren omhandler kun de personer, som har svaret, at de har oplevet en uønsket hændelse.

Note 2: Data stammer fra samme undersøgelse som tabel 1.

Kilde: VIVE. Danskernes erfaringer med sexistisk adfærd og omgivelsernes reaktioner. 2024.

Figur 2. Oplevelser af uønsket seksuel opmærksomhed og kønskrænkende adfærd, fordelt på udvalgte brancher og køn. Procent. 2022.

Note 1: Uønsket seksuel opmærksomhed og kønskrænkende adfærd er defineret som beskrevet i tabel 1.

Note 2: Undersøgelsen er foretaget i perioden december 2021 til januar 2022 blandt personer, der 1.1.2021 var mellem 15 og 69 år, og som fra juni 2021 til september 2021 har været registreret som lønmodtagere. Der er udtrukket 1.000 personer fra hver branche via tilfældig stikprøve. Stikprøven udgør 39.093 personer og er repræsentativ for populationen. Figuren viser et udvalg af de undersøgte brancher. Svarprocenten i undersøgelsen efter endt rykkerprocedure var 23,1% for fuld gennemførelse (9.019 fuldt gennemførte interviews). Bortfaldet fra undersøgelsen er skævt. Kvinder har i højere grad end mænd svaret på undersøgelsen. Samtidig har personer med højere alder svaret hyppigere sammenlignet med yngre. Bortfaldet er størst blandt personer med kortere uddannelsesniveau, og svarprocenten stiger i takt med længere uddannelse. For at analyseres resultater bedst muligt skal afspejle den samlede population, er de indsamlede data vægtede med hensyn til køn, alder, uddannelse, herkomst og arbejdsfunktion.

Kilde: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø. Undersøgelse af uønsket seksuel opmærksomhed og chikane på arbejdspladser i Danmark. 2023.

Andrea Dragsdahl og Frederik Kulager: ”111 vidt forskellige danskere fortalte os om sexismen på arbejdspladsen”.

Zetland. 30.09.2020. Uddrag.

Carina, telemarketingsmedarbejder: ”Jeg arbejdede mig selv op til at blive supervisor og oplevede på en sen vagt, at den anden supervisor – som på det tidspunkt var 10 år ældre end mig selv – bogstaveligt talt slikkede mig i nakken, mens jeg fyldte kaffemaskinen. Jeg følte ikke, at jeg kunne gå til nogen i ledelsen med problemet, og havde svært ved at vide, hvordan jeg kunne sige fra. Jeg var ikke engang fyldt 18. Min strategi blev at udtænke måder at holde en fysisk distance i hverdagen.”

Stephani, kommunikationsmedarbejder: ”Jeg er blevet klappet på numsen af en ældre kollega. Det føltes ikke specielt seksuelt, nærmest venskabeligt, men ikke desto mindre superakavet og grænseoverskridende. Jeg fik sagt fra på en lidt blød måde og besluttede, at hvis der skete mere, ville jeg snakke med min chef om det. Den pågældende kollega er på vej på pension og sådan lidt forældet, undskyld udtrykket, på flere områder.”

Rolf, ingeniør i et rådgivningsfirma: ”Det ville være meget rart bare lige at få det vendt i en fælles samtale, så folk kan sige, hvad de synes. Jeg har eksempelvis haft en intern joke med mine nærmeste kolleger, tre mænd, om, hvem der skal spise den sidste banan i frugtskålen i det storrumskontor, de sidder i. Det har været en uskyldig joke, men vi har ikke spurgt andre, der overhører os, om de synes det samme, og jeg er faktisk begyndt at undlade at lægge op til de jokes”.

Silas, leder i en større dansk kommune: ”I et tidligere job, hvor jeg ikke var leder, fik jeg et klap i numsen af en noget ældre kvindelig kollega. Jeg sagde til hende, at det ville jeg gerne være fri for, og det gentog sig ikke. Da den årlige arbejdspladsvurdering, hvor de ansattes besvarelser er anonyme, kom, nævnte jeg episoden. Antagelsen var herefter, at det var en ung kvinde og en ældre herre. Jeg gik til min leder og sagde, at det var mig, der var blevet klappet bagi, og at det var blevet løst. Vi talte om, hvordan vi skulle håndtere det. Og min leder endte med at sige på et møde, at hun havde været i kontakt med den, der var blevet klappet bagi, og alt nu var i den skønneste orden. Det var det, der skulle til. Det afviklede hele rygtebørsen.”

Louise, arbejder på en uddannelsesinstitution: ”Jeg oplever generelt en rar tone uden sexistiske undertoner. Kun et par ældre kolleger har en tendens til at kommentere ens person frem for ens arbejde eller andre smalltalk-emner, men de tegner ikke kulturen.”

Pia, arbejder i et byggermarked: ”Tonen på min arbejdsplads er grov og hård. Det er selvfølgelig ikke alle, men der er de få par højroastede stemmer, som formår at overdøve alle andre. Min arbejdsplads er meget hierarkisk, og jeg har svært ved at sige fra som ung og nyansat”

Anette Borchorst, professor i politisk kønsforskning: ”Der er ikke meget forskning om, hvilke brancher der rammes mest af sexismen og krænkelsesser. Tendenserne peger dog på, at det er værre i meget mandsdominerede brancher, og at det er særligt udbredt i brancher og virksomheder, hvor der er mange mandlige chefer og mange unge kvinder. Det er, fordi det handler om køn og magt.”

Note: Magasinet Zetland bad i 2020 deres abonnenter om at fortælle om kulturen dér, hvor de arbejder. De efterspurgte ligeledes oplevelser med sexismen og krænkelselser i arbejdslivet. Zetland fik mere end 100 vidnesbyrd fra både kvinder (79) og mænd (32), fra store dele landet og på alle niveauer af erhvervslivet, fra gulvet i supermarkedet til ledelsesgangen. Nogle af beretningerne er delt anonymt. Men Zetland kender identiteten på de mænd og kvinder, hvis beretninger der er citerede. Zetland har talt med 3 mænd, 14 kvinder og 1 professor, der forsker i seksuelle krænkelselser og sexismen på arbejdsmarkedet.

Aminata Amanda Corr: ”Vågn op fra middagsluren på den strukturelle sovepude”.

Berlingske. 3.9.2024. Uddrag.

Aminata Amanda Corr er kommentator og journalist.

Det er for nemt at fralægge sig ansvar ved at kalde problemer »strukturelle«. Og i Moderaterne tager den mindst magtfulde det største ansvar.

Med det ene sexismepørgør efter det andet er vi blevet fortalt, at problemet med sexismen er strukturelt. At alle har ret til at føle sig som et offer, og at ingen behøver føle et ansvar.

Strukturel sexismen er som en ånd, der bor i væggene og svæver rundt på gangene. Man kan hverken se eller røre den, pege på den eller konfrontere den. Man kan blot konstatere og understrege, erkende og anerkende i en uendelighed, at problemet findes, og at det er strukturelt. Alle individer, der er i berøring med strukturerne, kan frikende sig selv.

Heldigvis er der en studentermedhjælper hos Moderaterne, der ikke abonnerer på strukturernes nyhedsbrev. Hun hedder Nathalie Mortensen, og hun identificerede hurtigt, at noget var ravsuskende galt i partiet, og at det eneste kontor på gangen, der ikke havde øje for det, var ledelsen. Nathalie Mortensen siger til B.T.: »Jeg er bekymret for, at der ikke bliver gjort noget ved alle de ting, jeg kan se, påvirker rigtig mange mennesker. Fordi jeg vurderer, at jeg som studentermedhjælper ikke har lige så meget på spil som de andre, vælger jeg at gå direkte til den, der har ansvaret for organisationen.«

I en uendelig samtale om strukturer, og i særdeleshed magtstrukturer, er der noget enormt beundringsværdigt ved et menneske i en relativt magtløs stilling, der træder ind i situationen, og konverterer sin position som den mindst magtfulde til egentlig magt.

Et menneske, der vægter sin egen integritet over sit job. Sin retfærdighedssans over konfliktskyhed. Handlekraft over strukturel handlingslammelse. Hun indser, at nogen må gøre noget, og udnævner sig selv til nogen.

Lad det være en lektie for alle tastaturkrigere, #metoo-aktivister og menige medarbejdere i at vågne fra deres magelige middagslur på den strukturelle sovepude. For som studentermedhjælperen så fornemt demonstrerer, er de såkaldt »strukturelle« problemer med sexismen ikke udtryk for, at ingen har magt og ansvar, men at alle har det. Det er dermed hverken din kollega eller velfærdsstaten eller de voksne eller de strukturelle guder, der skal komme til undsætning, næste gang, du står i en dårlig kultur. Gør det selv.

Note: Moderaterne var i løbet af sensommeren 2024 ude i et politisk stormvejr, da både nuværende og tidligere ansatte i partiet klagede til arbejdstilsynet over arbejdsmiljøet og kulturen på deres arbejdsplads.

Delopgave B: Truslen fra Kina

2. Sammenlign de syn på truslen fra Kina og på, hvordan USA skal håndtere denne trussel, som fremgår af bilag B1, B2 og B3.

I sammenligningen skal du anvende teorier om international politik.

3. Diskutér, hvilke fordele og ulemper der for Danmark er forbundet med et mere aktivt forsvar af Taiwan.

Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag B4, og du skal anvende viden om mål og muligheder i Danmarks udenrigspolitik

Elbridge Colby og Robert D. Kaplan: "Den ideologiske vildfarelse".

Foreign Affairs. 4.9.2020. Uddrag.

Elbridge Colby er direktør for den udenrigspolitiske tænketank The Marathon Initiative og var ansat i det amerikanske forsvarsministerium fra 2017 til 2018. Robert D. Kaplan er forskningsleder ved Foreign Policy Research Institute.¹

Der er ved at danne sig en bred politisk enighed om, at Kina udgør en trussel mod USA. For mange amerikanere handler det først og fremmest om, at Kina er en undertrykkende, menneskerettigheds-overtrædende, kommunistisk et-parti-stat med en så godt som enevældig leder, Xi Jinping.

USA er uden tvivl i hård konkurrence med Kina. Det kræver en stram udenrigspolitisk kurs, og Washington bør aldrig afvige fra at støtte demokrati og menneskerettigheder. Men konkurrencen mellem Kina og USA handler grundlæggende ikke om ideologiske forskelle. Selv hvis Kina var et demokrati, ville den magt, der følger med størrelsen på landets økonomi, befolkning og areal, vække dybe bekymringer blandt amerikanske beslutningstagere. At se USA's forhold til Kina som en konkurrence, der primært er drevet af ideologiske forskelle, er en fejltagelse med potentielt katastrofale konsekvenser.

Kina er et enormt land – den mægtigste stormagt, der er steget op i det internationale system, siden USA selv gjorde det samme i sidste del af 1800-tallet. Denne nye stormagt ønsker at etablere hegemoni i Asien. Men selv om det kinesiske kommunistparti er drevet af ideologi, er Kinas motiver i regionen det ikke. Beijing forsøger at etablere et regionalt handelsområde, som tilgodeser Kinas økonomiske interesser. I en verden med stadigt større handelshindringer, vil det være en kæmpestor økonomisk fordel. Kinas ønske om at etablere hegemoni i Asien tjener desuden et strategisk formål. Beijing har længe følt sig omringet af USA's allierede og andre rivaler. Nu vil stormagten tvinge nabostaterne til at danse efter Beijings sikkerhedspolitiske pibe.

Kinas mål om at etablere regionalt hegemoni er helt naturligt for en opstigende stormagt, og USA har en klar interesse i at forhindre den opstigende stormagt i at opnå det. Heldigvis er der mange andre lande i Asien, som deler USA's ønske om at stikke en kæp i hjulet for kinesisk dominans i regionen. Det gælder for eksempel Australien, Japan, Indien og Vietnam, der alle – uanset deres meget forskellige politiske systemer – har som mål at bevare deres uafhængighed af Kina. Anført af USA kan disse stater samarbejde om at forhindre Beijings forsøg på at etablere hegemoni i Asien. Hvis amerikanske politikere insisterer på at se konkurrencen med Kina som ideologisk, vil det blive overordentlig svært at samle en sådan koalition af stater. Hvad værre er, kan det føre til, at udfaldet bliver langt værre, end det behøver at være. En ideologisk kamp med Kina forvandler rivaliseringen til en kamp på liv og død, hvilket forøger både intensiteten og farerne ved stormagtskonkurrencen. Det ideologiske perspektiv kræver på den ene side, at USA arbejder målrettet på at nedbryde Kina og dets kommunistiske politiske system, og det vil på den anden side give Beijing al mulig grund til at tage alle midler i brug for at undgå et nederlag. Sandheden er imidlertid, at USA kan leve med et Kina regeret af kommunistpartiet, så længe det respekterer USA's – og dets allieredes – interesser. I en konkurrence mellem stormagter er det tåbeligt at insistere på enten ideologisk enighed eller total sejr, fordi det kan få katastrofale konsekvenser. USA skal stadig være bannerfører for frihed, demokrati og menneskerettigheder. Men udenrigspolitik er baseret på et hierarki af behov, og den bør først og fremmest tjene nationale, ikke ideologiske, interesser. Særlig når der står så meget på spil.

¹ Artiklen er fra 2020, men Elbridge Colby har i 2024, bl.a. i et opslag på det sociale medie X, refereret artiklen og givet udtryk for, at han fortsat står inde for de synspunkter, der kommer til udtryk.

Jessica Chen Weiss: "Argumentet mod den politiske enighed om Kina".

Foreign Affairs. 16.9.2024. Uddrag.

Jessica Chen Weiss er professor i kinastudier ved Johns Hopkins School of Advanced International Studies.

Republikanske politikere fremstiller Kina som en overhængende trussel mod USA. De hævder samtidig, at en større amerikansk militær tilstedeværelse i Asien og en mere offensiv strategi vil få Beijing til at overgive sig til USA's overlegne magt. Men det er usandsynligt, at det vil lykkes. I stedet bør den næste amerikanske præsident udvikle en mere positiv tilgang, som fokuserer på at fastholde fordelene ved de mange økonomiske forbindelser mellem USA og Kina.

Hvis amerikanske beslutningstagere overdriver rivaliseringen med Beijing, risikerer de både at øge risikoen for krig og at sætte bestræbelserne på at løse de mange grænseoverskridende udfordringer, der truer både USA og Kina, på spil. Det gælder for eksempel pandemier og klimaforandringer.

Hvad værre er, risikerer beslutningstagerne at føre USA ind på en katastrofekurs. I sine sidste måneder øgede den første Trump-regering for eksempel spændingerne på tværs af Taiwan-strædet i en sådan grad, at den kinesiske regering begyndte at forberede sig på et overraskelsesangreb fra det amerikanske militær.¹ Hvis USA genoptager en sådan politik, vil det øge risikoen for en væbnet konflikt med Kina. Samtidig vil det forværre forholdet til de allierede i Asien, som amerikanerne ellers gerne vil have ved deres side, hvis det kommer til en stormagtskrig.

Den amerikanske trang til at spænde ben for Kinas ambitioner på den internationale scene blokerer alt for ofte for samarbejdet om at opnå fælles mål. Det er ikke i USA's interesse. Når politikere i Washington konstant taler om at 'vinde kampen mod Kina', forstærker det forestillingen om, at konkurrencen er et nulsumsspil. Det forstærker frygten og skaber en ond spiral af fjendskab.

Konsekvensen er, at konflikten eskaleres, og at alle former for samarbejde bliver vanskelige eller umulige. Amerikanske beslutningstagere bør forsøge at etablere et mere stabilt grundlag for sameksistens med Kina, fordi en mindre konfrontatorisk kurs er i USA's egen interesse.

Afskrækkelse af Kina, særlig i Taiwan-strædet, kan kun opnås gennem stærkt diplomati, som kombinerer troværdige trusler med troværdige garantier til kineserne. Kinas integration i verdensøkonomien og afhængighed af internationale markeder gør det klart, hvad kineserne kan tabe ved en militær konflikt. Den kinesiske ledelse i Beijing er stærkt optaget af landets økonomiske og politiske stabilitet, hvilket giver den en rigtig god grund til at forbedre det anspændte forhold til USA.

Det næste kapitel i magtspillet mellem Kina og USA er endnu ikke skrevet. Hvad det kommer til at indeholde afhænger i høj grad af de valg, som Beijing og Washington tager. Amerikanske beslutningstagere bør ikke pr. refleks antage, at Kinas mål er fjendtlige og uforanderlige. At forstå Kina rigtigt er afgørende for amerikansk succes i mange år fremover.

¹ Konflikten i Taiwan-strædet er en langvarig geopolitisk spænding mellem Folkerepublikken Kina og Republikken Kina (Taiwan), der har resulteret i flere militære konfrontationer siden 1950'erne. Konflikten drejer sig om Kinas krav på øen Taiwan som en del af sit territorium, mens Taiwan opretholder sin egen demokratiske valgte regering og søger international anerkendelse som en selvstændig stat. USA har forpligtet sig til at støtte Taiwans forsvar mod Kina, men anerkender ikke officielt Taiwans selvstændighed.

Matt Pottinger og Mike Gallagher: “Intet alternativ til sejr”.

Foreign Affairs. 10.4.2024. Uddrag.

Matt Pottinger er tidligere sikkerhedspolitisk rådgiver for Præsident Donald J. Trump (2017-2021), og Mike Gallagher er forhenværende republikansk medlem af Repræsentanternes Hus (2017-2024).

USA skal ikke håndtere, men derimod vinde konkurrencen med Kina. Beijing har søsat en række globale initiativer, som alle er beregnede på at nedbryde Vesten og indføre en antidemokratisk orden. Kina støtter diktaturer i Rusland, Iran, Nordkorea og Venezuela. Kineserne har mere end fordoblet deres atomarsenal siden 2020, og de opbygger deres konventionelle styrker hurtigere end noget andet land siden Anden Verdenskrig. Disse handlinger viser, at Kina ikke ønsker en magtbalance. Det bør USA heller ikke gøre.

En amerikansk sejr vil betyde, at Kinas regerende kommunistparti må opgive bestræbelserne på at vinde en varm eller kold krig med USA og dets allierede. Endemålet er, at det kinesiske folk er i stand til at udstikke deres egen kurs frigjort fra det kommunistiske diktatur.

USA bliver nødt til at acceptere, at dette endemål nødvendiggør større gnidninger i det amerikansk-kinesiske forhold. Washington bliver nødt til at anvende en retorik og nogle metoder, som vil virke konfrontatoriske. Men det er nødvendigt for at genetablere de grænser, som Beijing og dets hjælpere konstant overskrider. Det indebærer, at USA hurtigt øger sine militære kapabiliteter for at opnå en klar fordel overfor Kina. USA skal kun forhandle med Beijing fra en overlegen styrkeposition, der bliver anerkendt i både Washington og Beijing.

Kinas ledere kæmper allerede en kold krig mod USA. Frem for at fornægte denne kamp bør Washington tage ejerskab over den og vinde den. Sejr kræver en åben erkendelse af, at en totalitær stat, som begår folkemord, nærer konflikter og truer med krig, aldrig vil blive en pålidelig samarbejdspartner.

Den nuværende situation minder om 1970'erne, hvor Sovjetunionen underminerede amerikanske interesser i hele verden. Det var resultatet af Præsident Nixons politik, som bagatelliserede ideologiske forskelle og forsøgte at skabe en stabil, global magtbalance. Den politik slog fejl, og Ronald Reagan fejede den af bordet, da han flyttede ind i Det Hvide Hus i 1981. Reagan ville vinde den kolde krig – ikke blot håndtere den.

Washington skal lære af Reagan og føre en tilsvarende politik i dag. Det er en politik baseret på anerkendelsen af, at et stigende spændingsniveau er uundgåeligt på den korte bane, hvis USA skal vinde på den lange bane. Washington skal genopbygge det amerikanske militær, reducere Beijings økonomiske indflydelse og rekruttere en bred koalition af stater til at konfrontere Kina.

Kinas præsident, Xi Jinping, forbereder sit land på krig over Taiwan. Som det ser ud nu, risikerer USA at fejle i forsøget på at afskrække denne krig, som kan komme til at koste tusindvis af amerikanske soldater livet, volde stor økonomisk skade og føre til afslutningen på den internationale orden, vi kender. Den eneste måde at undgå denne fremtid er at opbygge tilstrækkelig hård magt til at forhindre Kina i at invadere Taiwan. Og det skal være nu.

Generationer af amerikanske ledere forstod, at det var uacceptabelt, hvis den kolde krig sluttede med amerikansk overgivelse. Hvis 1970'erne har lært Washington noget som helst, er det, at forsøget på at skabe stabile magtbalancer med et magtfuldt og ambitiøst kommunistisk diktatur er dømt til at give bagslag og skade USA.

Viggo Fischer: ”Danmark og EU bør være mere aktive i forsvaret af Taiwan”.

Kristeligt Dagblad. 17.8.2024. Uddrag.

Viggo Fischer er forfatter og tidligere medlem af Folketinget for Det Konservative Folkeparti.

De stigende kinesiske militære trusler mod det demokratiske Taiwan og Kinas provokerende adfærd i det sydøstkinesiske hav, især over for Filippinerne, har skabt en mere kritisk holdning til Kina fra omverdenen. Men hvem er det, der klarest tager afstand fra det kinesiske diktators adfærd? Det er, ikke overraskende, fortsat USA. De færreste på vore breddegrader er vel længere i tvivl om, hvor stor en rolle et frit og demokratisk Taiwan spiller – også for vores fremtidsudsigter. Alligevel er det ikke Europas stemme, der er højest i den internationale debat om, hvordan man forhindrer, at magthaverne i Beijing får kontrollen over Taiwan.

Europæerne burde drage konsekvensen af den truende situation og sende langt klarere signaler til Beijing. Vi skal gøre det af to grunde: for at modvirke, at det kommer til krig om Taiwan, og for at slå fast, at vi europæere vil arbejde for frihed og demokrati på globalt plan. Taiwanstrædet er også vigtigt for Danmark og Europa. Halvdelen af alle verdens containere bliver sejlet igennem Taiwanstrædet, og en meget stor del af disse containere transporteres om bord på danske skibe.

EU kunne gøre det klart for ledelsen i Beijing, at en krig mod Taiwan vil få en ødelæggende indvirkning på Kinas eksport til Europa. Med sine store økonomiske problemer er kineserne i dag mere afhængige af EU, end vi er af dem. Europa skal allerede nu gøre det klart for den kinesiske præsident, Xi Jinping, at han gør klogt i at holde sig i ro over for Taiwan.

Derfor denne opfordring til udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen: Tilføj et kapitel til din Kina-politik. Danmark bør mere aktivt motivere sine EU-partnere til at give Xi Jinping klar besked om, at det kommunistiske Kina kommer til at betale en meget høj pris for at prøve at invadere den demokratiske østat Taiwan.

Delopgave C: Et rødt alternativ?

- Undersøg, hvad der af materialet i bilag C1 (tabel 1, figur 1, figur 2, tabel 2 og figur 3) kan udledes om forskelle og ligheder mellem vælgere, som stemte på partierne fra rød blok ved folketingsvalget i 2022.
Undersøgelsen skal understøttes af relevante beregninger og et diagram ud fra de beregnede tal, og du skal anvende viden om politiske skillelinjer.
- Du er politisk rådgiver for SF's formand Pia Olsen Dyhr. Skriv et notat til Pia Olsen Dyhr, der sætter hende i stand til at udforme en strategi for, hvordan partiets fremgang i vælgertilslutningen skal håndteres frem mod det næste folketingsvalg.
Notatet skal tage udgangspunkt i bilag C2, og du skal anvende viden om partiadfærd.

BILAG C1

Tabel 1. Partivalg, fordelt på alder, uddannelse og indkomst. 2022. Procent.

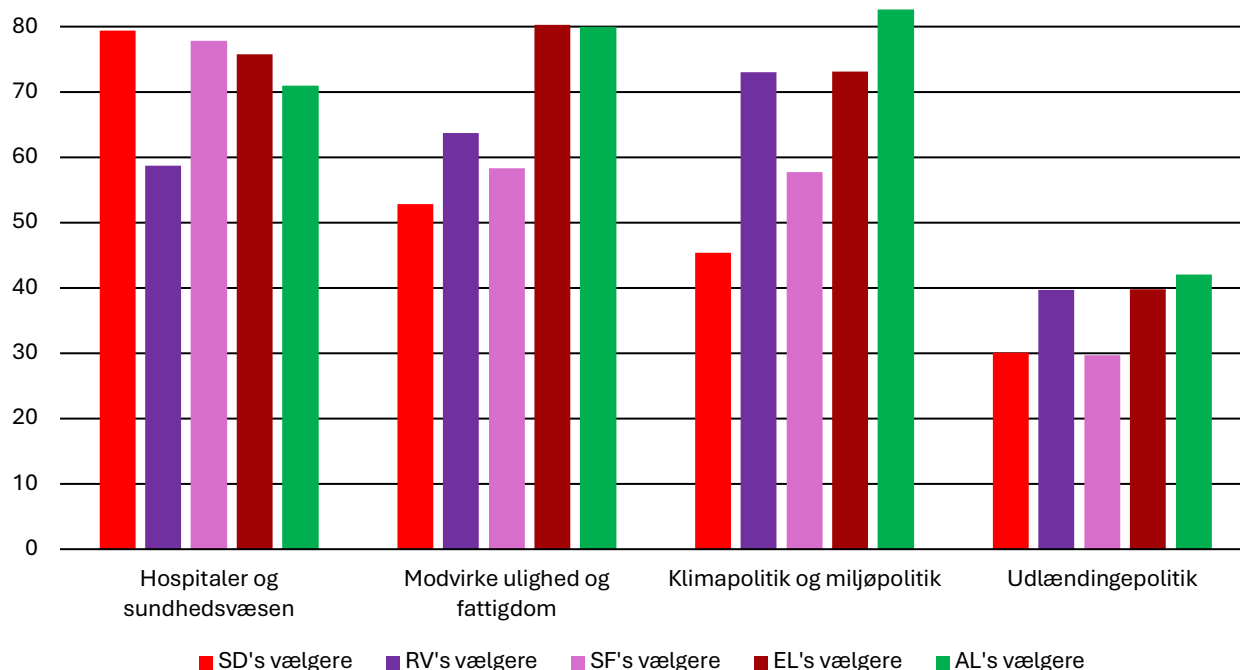
	SD	RV	SF	EL	AL
Alder					
Andel, som er 49 år eller yngre	30,1	69,3	54,1	54,9	61,5
Andel, som er 50 år eller ældre	69,9	30,7	45,9	45,1	38,5
I alt	100	100	100	100	100
Uddannelse					
Andel, som har grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse som højest afsluttede uddannelse	57,6	17,0	34,4	27,4	29,2
Andel, som har en gymnasial uddannelse og evt. videregående uddannelse i forlængelse heraf	42,4	83,0	65,6	72,6	70,8
I alt	100	100	100	100	100
Indkomst					
Andel, som har en personlig årlig indkomst, som er mindre end 200.000 kr.	28,2	24,6	27,8	41,7	41,5
Andel, som har en personlig årlig indkomst mellem 200.000 og 399.999 kr.	49,6	28,8	43,3	36,9	36,6
Andel, som har en personlig årlig indkomst på 400.000 kr. eller mere	22,2	46,6	28,9	21,4	21,9
I alt	100	100	100	100	100

Note: Ca. 1.700 repræsentativt udvalgte danskere har svaret på, hvad de stemte ved folketingsvalget i 2022, og givet oplysninger om deres alder, uddannelsesniveau og indkomst. SD: Socialdemokratiet, RV: Radikale Venstre, SF: Socialistisk Folkeparti, EL: Enhedslisten, AL: Alternativet.

Kilde: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

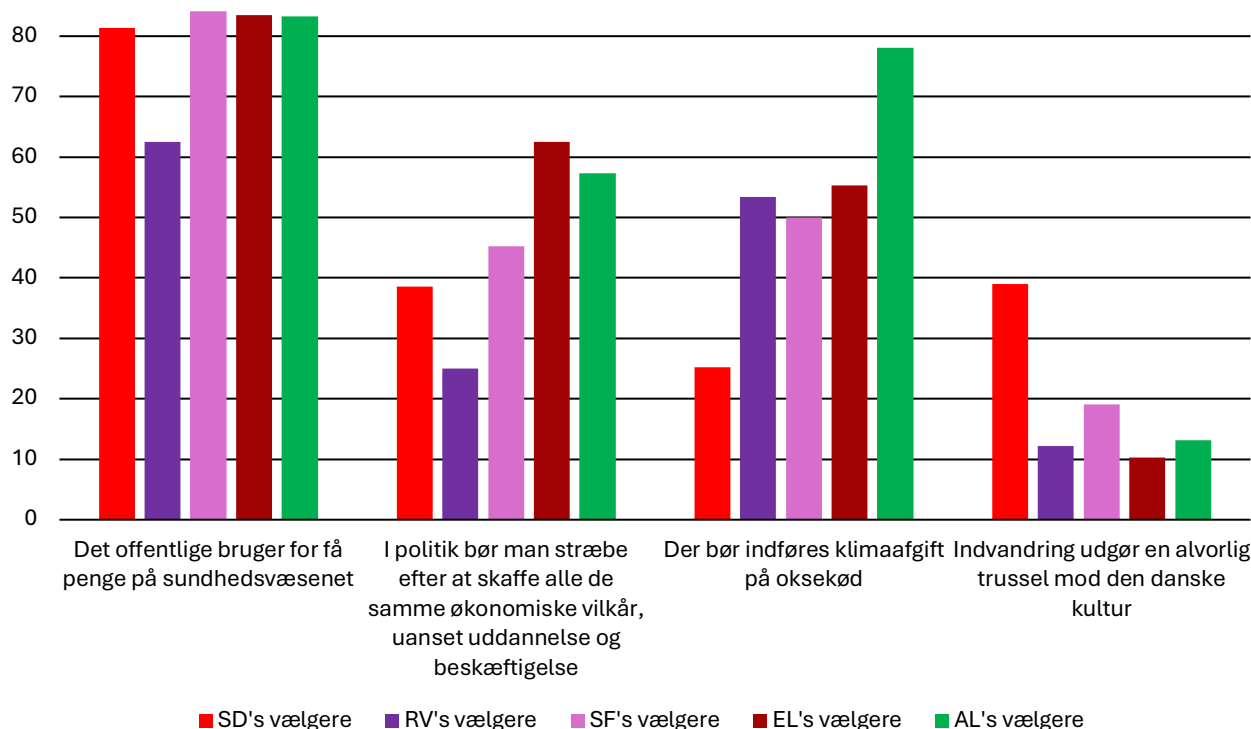
BILAG C1 (fortsat)

Figur 1. Udvalgte politikområders betydning for stemmeafgivningen ved folketingsvalget 2022, fordelt på partivalg. Procent.

Note: Mellem 439 og 1.401 repræsentativt udvalgte danskere har svaret på, hvor stor betydning udvalgte politikområder havde for deres stemmeafgivning, og hvem de stemte på ved folketingsvalget 2022. Søjlerne viser andelen af partiets vælgere, som angiver, at emnet havde meget eller ret stor betydning for deres stemmeafgivning.
Kilde: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Figur 2. Politiske holdninger, fordelt på partivalg. 2022. Procent.

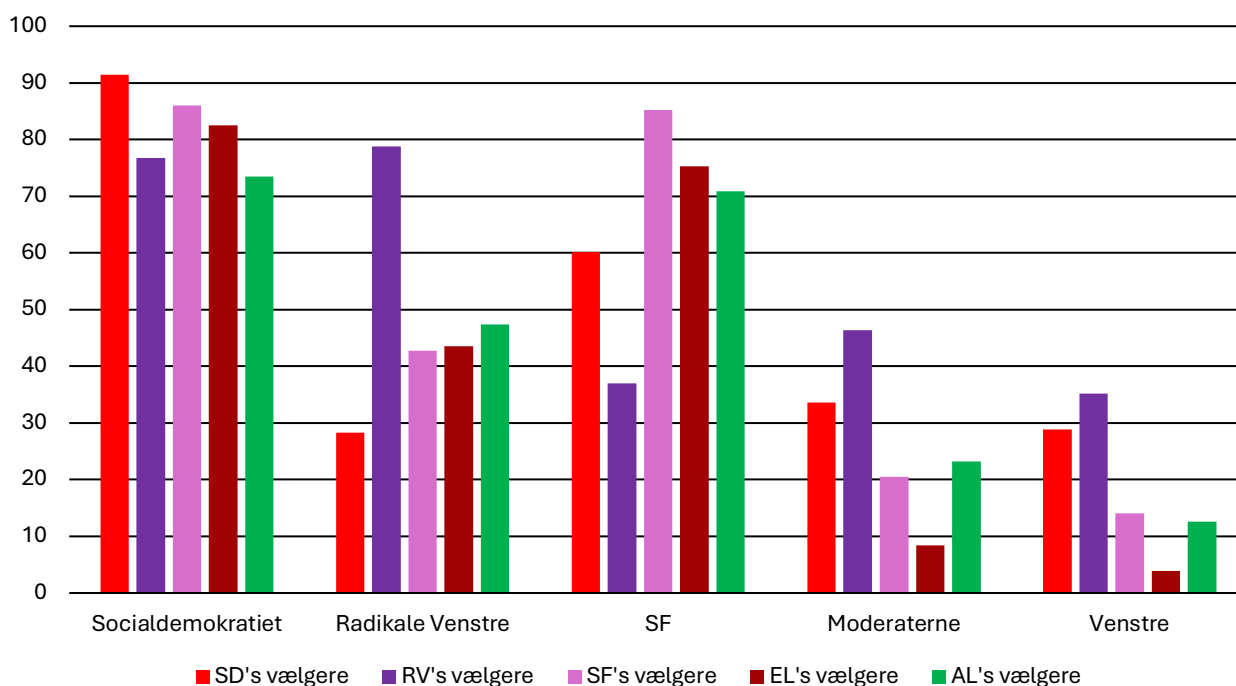
Note: Ca. 1.800 repræsentativt udvalgte danskere har svaret på, hvad de stemte ved folketingsvalget i 2022, og taget stilling til de fire udsagn i figuren. Søjlerne viser andelen af partiets vælgere, som er helt eller delvist enig i udsagnet.
Kilde: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Tabel 2. Holdning til indtægtsforskelle, fordelt på partivalg. 2022. Absolutte tal.

	Mest enig med A	Ikke enig med nogen af parterne	Mest enig med B	Total
Socialdemokratiets vælgere	660	123	204	987
Radikale Venstres vælgere	31	19	27	77
Socialistisk Folkepartis vælgere	215	40	36	291
Enhedslistens vælgere	209	8	8	225
Alternativets vælgere	73	7	6	86

Note: 1.666 repræsentativt udvalgte danskere har svaret på, hvad de stemte ved folketingsvalget 2022, og taget stilling til to udsagn om indtægtsforskelle. A siger: "Forskellene i indtægter og levestandard er stadig for store i vores land. Derfor burde folk med mindre indtægter få en hurtigere forbedring af levestandarden end dem med højere indtægt." B siger: "Indtægtsudjævningen er gået tilstrækkeligt langt. De indtægtsforskelle som endnu findes bør stort set bibeholdes."

Kilde: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Figur 3. Holdning til, om udvalgte partier bør indgå i en regering efter valget, fordelt på partivalg. 2022. Procent.

Note: Ca. 1.300 repræsentativt udvalgte danskere har svaret på, om udvalgte partier bør indgå i en regering efter valget, og hvem de stemte på ved folketingsvalget 2022. Søjlerne viser den andel af partiernes vælgere, som svarer ja til, at det udvalgte parti bør indgå i en regering efter valget. Blandt de socialdemokratiske vælgere er der f.eks. 91 procent, som svarer ja til, at Socialdemokratiet bør indgå i en regering efter valget, mens 77 procent af de radikale vælgere svarer ja til, at Socialdemokratiet bør indgå i en regering, og kun 28 procent af de socialdemokratiske vælgere svarer ja til, at Radikale Venstre bør indgå i en regering.

Kilde: Den danske valgundersøgelse. 2022.

Lars Trier Mogensen: "Et selvsikkert SF suges ind i malstrømmen på midten".

Information. 17.2.2024. Uddrag.

Lars Trier Mogensen er politisk kommentator.

SF's formand Pia Olsen Dyhr er parat til at danne regering med Moderaterne, hvis partiet dermed kan lykkes med at holde højrefløjen fra ministerposter. Denne markante udmelding viser, hvordan dannelsen af SVM-regeringen i december 2022 fører mange og hidtil usete steder hen.

Det er i sandhed en overraskende udvikling, at SF's succesrige formand nu åbner for en regering sammen med Moderaterne, potentielt med Lars Løkke Rasmussen som statsminister. Selvfølgelig ikke betingelsesløst: »Det er indholdet, der er det afgørende. Og der er ting, vi samarbejder godt med Moderaterne om. Der er ting, vi samarbejder godt med De Radikale om,« siger Pia Olsen Dyhr, mens hun understreger, at førsteprioriteten fortsat er en rød regering.

Udmeldingen fra Pia Olsen Dyhr kan ses som et tegn på, at SF har genvundet selvtilliden. Efter tålmodigt at have genrejst SF som parti har Pia Olsen Dyhr valgt at gøre regeringsdeltagelse til sit og partiets magtpolitiske succeskriterium. Det er bestemt en modig ambition, men potentielt også et dumdristigt begær. Alene tanken om, at SF er nået til et sted, hvor man i yderste konsekvens vil kunne finde på at gøre Venstres tidligere statsminister til omdrejningspunktet for en ny centrumregering, vil uundgåeligt fungere som en rød klud for mange på venstrefløjen, og Enhedslisten vil helt sikkert forsøge at bruge udmeldingen til at kapre vælgere.

Som tidligere handels- og investeringsminister og senere transportminister har Pia Olsen Dyhr imidlertid lært, at mulighederne for at påvirke både lovgivnings- og bevillingsprocesserne er meget større som et regeringsparti frem for som et oppositionsparti. Og derfor vil hun have partiet tilbage i regering. Men ofringerne kan blive endog meget store, selv hvis det skulle lykkes at rykke Lars Løkke mod venstre.

Bilagsoversigt

Fællesdel

1a: Tabel 1: Epinion for Danmarks Radio. 2024.

1b: Tabel 2: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Delopgave A: Seksuel chikane i Danmark

A1: Tabel 1: VIVE. Danskernes erfaringer med sexistisk adfærd og omgivelsernes reaktioner. 2024.

Tabel 2: VIVE. Danskernes erfaringer med sexistisk adfærd og omgivelsernes reaktioner. 2024.

Figur 1: VIVE. Danskernes erfaringer med sexistisk adfærd og omgivelsernes reaktioner. 2024.

Figur 2: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø. Undersøgelse af uønsket seksuel opmærksomhed og chikane på arbejdspladser i Danmark. 2023.

A2: Zetland. 30.9.2020.

A3: **Aminata Amanda Corr: "Vågn op fra middagsluren på den strukturelle sovepude".**
Berlingske. 3.9.2024.

Delopgave B: Truslen fra Kina

B1: **Elbridge Colby og Robert D. Kaplan: "Den ideologiske vildfarelse".**
Foreign Affairs. 4.9.2020.

B2: **Jessica Chen Weiss: "Argumentet mod den politiske enighed om Kina".**
Foreign Affairs. 16.9.2024.

B3: **Matt Pottinger og Mike Gallagher: "Intet alternativ til sejr".**
Foreign Affairs. 10.4.2024.

B4: **Viggo Fischer: "Danmark og EU bør være mere aktive i forsvaret af Taiwan".**
Kristeligt Dagblad. 17.8.2024

Delopgave C: Et rødt alternativ?

C1: Tabel 1: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Figur 1: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Figur 2: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Tabel 2: Surveybanken. Folketingsvalget 2022.

Figur 3: Den danske valgundersøgelse. 2022.

C2: **Lars Trier Mogensen: "Et selvsikkert SF suges ind i malstrømmen på midten".**
Information. 17.2.2024.

Dette prøvesæt er omfattet af ophavsretten, jf. ophavsretslovens § 1. Prøvesættet må alene anvendes til den på prøvesættet anførte prøve. Al anden anvendelse af prøvesættet, herunder visning eller deling f.eks. via internettet, sociale medier, portaler og bøger, udgør en krænkelse af Børne- og Undervisningsministeriets og evt. tredjemands ophavsret og er ikke tilladt. Overtrædelse af ophavsretten kan være erstatningspådragende og/eller strafbart.

Prøvesættet kan dog, efter at prøveperioden er afsluttet, anvendes til undervisningsbrug på uddannelser m.v. omfattet af den lovgivning, som Styrelsen for Undervisning og Kvalitet administrerer.